

Μουσικές του κόσμου, Γ. Αξάς

Γιώργος Αξάς

Μουσικές του κόσμου

Οι παραδοσιακές μουσικές επηρεάζουν τα σύγχρονα μουσικά ιδιώματα, ανακατεύονται με αυτά, γίνονται *ethnic* και παρουσιάζονται στη Δύση, δίνοντάς της την ευκαιρία να αφουγκραστεί τη φωνή της καρδιάς των λαών του κόσμου ...

Το πάντρεμα των σύγχρονων μουσικών ιδιωμάτων με τις παραδοσιακές εθνικές μουσικές δεν είναι πρόσφατη υπόθεση. Οι πολιτιστικές ανταλλαγές ανάμεσα στους λαούς ξεκινούν από τους αρχαίους χρόνους, φθάνοντας στον αιώνα μας με την εκπληκτική διάδοση της πληροφορίας.

Μουσικά ιδιώματα που γεννήθηκαν στις Η.Π.Α. και κυριάρχησαν το μεγαλύτερο μέρος του 20ου αιώνα σε όλο τον κόσμο (η *Jazz*, τα *Blues*, το *Rock 'n' roll*) δεν θα είχαν ποτέ υπάρξει χωρίς τη μουσική επιρροή της Αφρικής. Παράλληλα, υπήρξαν κι από τη λατινική Αμερική στιλ που γνώρισαν περιορισμένη επιτυχία μέσα από χορευτικές μόδες, όπως το ταγκό, το τσα-τσα και η ρούμπα. Μουσική όμως που κατ' εξαίρεση περιορίστηκε στις λατινογενείς αστικές μειονότητες κι έτσι ιδιώματα, όπως το *calypso* από το Τρινιτάντ (πρεσβευτής ο *Harry Belafonte*) και η *bossa nova* από τη Βραζιλία παρήκμασαν γρήγορα.

Ένα, μάλλον απρόσμενο, ευρύ άνοιγμα της Δύσης προς τις μουσικές του κόσμου σημειώθηκε το 1965, όταν κυκλοφόρησε το άλμπουμ των *Beatles* "*Rubber Soul*" που περιλάμβανε τη σύνθεση του κιθαρίστα *George Harrison* "*Norwegian Wood*", το πρώτο *Pop* τραγούδι στο οποίο ακούγονταν οι εξωτικοί ήχοι του ινδικού *sitar*.

Τη δεκαετία του '70, καθώς το *Rock* είχε πλέον χάσει την επαναστατική ενέργεια που το χαρακτήριζε στα μέσα της δεκαετίας του '50 και την κοινωνικο-πολιτική οργή του τέλους των '60s, ο Τζαμαϊκανός *Bob Marley* (1945-1981) με το γκρουπ του, τους *Wailers*, έγινε διάσημος σ' όλο τον κόσμο, γεμίζοντας το κενό με τη *Reggae* πρότασή του: επαναφέρει το αίτημα της κοινωνικής ενότητας, προβάλλοντας πάθος, θρησκευτική πίστη (*rastafari*) και συγκλονιστική αποφασιστικότητα.

Πλέον αποκαλύφθηκε στους ακροατές ανά τον κόσμο ένα υπέροχο εύρος νέας μουσικής και οι "έθνικ" ήχοι έγιναν της μόδας, με αποκορύφωση την επιτυχία του

άλμπουμ *Graceland* του *Paul Simon*, που ήταν έντονα επηρεασμένο από το νοτιοαφρικανικό ιδίωμα "*mbaqanga*". Σχεδόν μια δεκαετία μετά την εμφάνιση και επικράτηση της *Reggae*, ο *Simon* (γνωστός για την προτίμησή του στις έθνικ μουσικές από την υιοθέτηση περουβιανής και *Reggae* μουσικής ήδη από τις μέρες της συνεργασίας του με τον *Art Garfunkel*), ταξίδεψε στη Νότια Αφρική, όπου εντυπωσιάστηκε από την ερμηνεία του *a capella* φωνητικού συνόλου *Ladysmith Black Mambazo* και τη μουσική παράδοση που αυτό εκπροσωπούσε. Ηχογράφησε το 1986 το *Graceland*, με συμμετοχή των *Ladysmith*, δημιουργώντας ένα από τα πιο εμπορικά άλμπουμ της δεκαετίας του '80, με πωλήσεις που ξεπέρασαν τα επτά εκατομμύρια αντίτυπα.

Οι προσπάθειες του *Simon* ενέπνευσαν κι άλλα μεγάλα ονόματα της *Pop*, όπως τον *Peter Gabriel*, τον *RyCooder* και τον *David Byrne*, να στηρίξουν τη διεθνή προβολή κάποιων εκλεκτικών καλλιτεχνών της *world* μουσικής. Οι *Gabriel* και *Byrne* στέγασαν τις ανησυχίες τους αυτές, ιδρύοντας τις, αφοσιωμένες στις έθνικ μουσικές, δισκογραφικές εταιρείες *Real World* και *Luaka Bop*, ενώ σε καθιέρωση εξειδικευμένων ετικετών προχώρησαν και οι πολυεθνικές.

Έτσι λοιπόν η έθνικ μουσική αποδείχθηκε μια όχι ευκαταφρόνητη βοήθεια για τις εμπορικές σκοπιμότητες της δισκογραφίας, η οποία αγκάλιασε με ιδιαίτερη λατρεία τις στιλιζαρισμένες προσπάθειες "συνάντησης" των δυτικών ιδιωμάτων με τη *world music*. Από την άλλη δεν έλειψαν και οι εύστοχες και καρποφόρες "συναντήσεις" μουσικών με προέλευση από διαφορετικές πολιτιστικές παραδόσεις που κατάφεραν να αποδώσουν μουσική σπάνιας αμεσότητας μέσα από συσχετισμούς αντίθετων πολιτιστικών παραδόσεων. Ορισμένες από τις πρώτες ευρωπαϊκές έθνικ επιτυχίες ηχογραφήθηκαν από τους τραγουδιστές και μουσικούς *MoryKante* και *Salif Keita* (αμφότεροι από το Μαλί) και τον Αλγερινό τραγουδιστή του *rai*, *ChebKhaled*, ο οποίος εξοικείωσε τη διεθνή μουσική κοινότητα με τους ήχους της αραβικής μουσικής.

Μέσα από την πορεία που προαναφέρθηκε, η σύγχρονη μουσική παρουσιάζεται εμπλουτισμένη με ήχους από κάθε γωνιά της Γης: Καραϊβική, Θιβέτ, Πράσινο Ακρωτήριο, Βραζιλία, Άνδεις, Ινδία, Μαλί, Νιγηρία. Ποτέ άλλοτε τα ταξίδια του "προσωπικού" ηχοσυστήματος δεν έκρυσαν τόσες μουσικές απολαύσεις.

Γιώργος Αξάς, Μουσικές του κόσμου, [MusicHeaven](#)

Ασκήσεις

1. Ποιος είναι ο ρόλος των παραδοσιακών μουσικών στη διαμόρφωση των σύγχρονων μουσικών ιδιωμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο;
2. *Ποτέ άλλοτε τα ταξίδια του «προσωπικού» ηχοσυστήματος δεν έκρυβαν τόσες μουσικές απολαύσεις.* Τι μπορούν να προσφέρουν οι παραδοσιακές – ethnic – μουσικές στον σύγχρονο μουσικό ακροατή;
3. Να επιλέξετε και να ακούσετε στην τάξη σας κομμάτια ελληνικής παραδοσιακής μουσικής από διαφορετικές περιοχές της χώρας. Να συζητήσετε τη σχέση στίχου και μουσικής. Έπειτα να γράψετε με μορφή σύντομης κριτικής τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τα σχόλιά σας για το κομμάτι που σας άρεσε περισσότερο, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Β΄ λυκείου. σ.212.](#)

 ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ